

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. עבודת כוכבים של ישראל אין לה בטילה עולמית... שיש לו לעובד כוכבים בה שותפות וקמ"ל דישראל אדעתא דנפשיה פלח.....1
- ב. כיצד מבטלה קטע ראש אונה ראש חוטמה ראש אצבעה פחסה אף על פי שלא חיסרה ביטלה.....3
- ג. רק בפניה השתין בפניה גררה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה.....4
- ד. מכרה או משכנה ... לא ביטל ... ח"א מחלוקת בצורף עובד כוכבים אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל וחד אמר בצורף ישראל מחלוקת.....5
- ה. הלוקח גרומאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן מעות משך יוליך לים המלח.....6
- ו. לוח עליה או שנפלה עליה מפולת או שננבזה ליסמין או שהניחיה הבעלים והלכו למדינת הים ... אינה בטילה.....7
- ז. ישראל שזקף לבינה להשתחות לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה.....7
- ח. עבודת כוכבים שהניחיה עובדיה בשעת שלום מותרת בשעת מלחמה אסורה.....8
- ט. אין עובדים ... דזילא ביה מלתא למפלח לשברים.....8
- י. בימוס שנפגם מותר מזבח שנפגם אסור עד שינתן רובו בימוס אבן אחת מזבח אבנים הרבה.....9

דף נג.

א. עבודת כוכבים של ישראל אין לה בטילה עולמית... שיש לו לעובד כוכבים בה שותפות וקמ"ל דישראל אדעתא דנפשיה פלח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר לעיל דף מב. ודף נ. שע"ז של ישראל¹ אינה בטילה עולמית, דכתיב (דברים טז פסוק כא) לא תטע לך אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ, הוקש אשרה למזבח, מה מזבח טעון גניזה בקרקע שהרי אסור בהנאה, אף אשרה טעונה גניזה שגניזה בקרקע כשהיא שלימה ואין מועיל לה שום ביטול².

אבל של גוי יש לה ביטול דכתיב (שם ז פסוק כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ לֹא תַחֲמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחָתָ לָךְ שֶׁתִּתִּיר הַתּוֹרָה לַקַּחְתָּהּ³, והכי קאמר קרא מיד שפוסלו לאלוהי כלומר ששיפּה להיות ע"ז לא תחמוד אלא תשרפנו, ואם פסלו מאלוה, כלומר שבטלו והוא מלשון פסולת, ולקחת לך.

לפיכך גוי⁴ יכול לבטל ע"ז שלו ושל חבירו גוי, ודוקא להדיוט אבל לדבר מצוה אפי' לאחר ביטול ממאים לכתחלה⁵.

וגוי מבטל ע"ז⁶ אף על פי שאינה שלו⁷. ואפילו הוא אינו עובר לאותם ע"ז אלא לאחרת, כגון שהוא עובר לפעור יכול לבטל מרקולים⁸ דבכלל פסילי אלהיהם הוא. ואפילו בעל כרחו שכופה אותו הישראל שיבטלה הוי ביטול, דהא מכל מקום פסלו הוא מאלוה, ובלבד שידע בטיב ע"ז⁹.

¹ שו"ע ונו"כ קלט ב

² לבוש ומ"ז ג

³ שוהאי ולקחת מיותר הוא, דבלא תחמוד סגי דמשמע לא תחמוד כסף וזהב שעליהם אלא תשרפון באש, אלא על כרחך לא קאי ולקחת על לא תחמוד אלא מילתא באפיה נפשיה הוא.

⁴ שו"ע ונו"כ קמו א

⁵ כנה"ג בהגהות הטור ריש סי' זה מהם' חומות ירושלים עיין שם

⁶ שו"ע ונו"כ שם ה

⁷ דסתמא קאמרה רחמנא פסלו מאלוה ולקחת לך, כלומר כל שפסלו הם העובדים אותם מהיות אלוה, אפילו אינה שלו, ולקחת לך

⁸ עי' במשל"מ פרק ח' מהלכ' ע"ז הלכה ט' שהביא מדברי התוס' וס' מעשה חייא דדוקא בע"ז של ע"ז מבטל אותה בע"כ אבל של מתכות כיון דחוזרת לקדמותה אינו מבטל אותה בע"כ עיין שם ועי' בס' קהל יאודה שהביאו וכו' דמסתומת הפוסקים שלא הביא דברי התוס' בזה להלכה נראה דס"ל דהתוס' לא קאי בתירוץ זה ולא ס"ל כן לעיקר דלדינא לא מסתבר לחלק בהכי עיין שם ועי' במראה פנים על הירושלמי פרק ג' דע"ז הלכה ג' שמפרש כוונת התוס' בענין אחר דלדינא אין חילוק בין ע"ז של ע"ז או של מתכות עיין שם

⁹ עי' בס' מקור מים חיים לעיל סי' קכ"ג (סוף דף ס"ה וריש דף ס"ו) שב' דלפמ"ש הטור בריש סי' קכ"ג דהעכו"ם בזה"ז לענין ניסוך הם כאלו אינם יודעים בטיב ע"ז ומשמשי' דלפ"ז דחשבינן להו לאינם יודעים בטיב ע"ז לכאורה אין עכו"ם שבוה"ז יכול לבטל שום ע"ז ואין לומר דכיון דאינם יודעים בטוב ע"ז גם עבודה שלהם לא הוי עבודה ע"ז דז"א דלענין איסור ע"ז לא בעינן שיעבוד ע"ז אלא משפסלה לאלוה נאסר וכמש"ל סי' קל"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"נ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל קטן שאינו יודע בטיב ע"ז וכן שוטה אינם יכולים לבטלם, שאין זה אלהיהם שאינם יודעים שידודו בו.

וכל מי שאינו עובד עבודה זרה כגון גר תושב אינו יכול לבטלה, שאין זה נקרא פסילי אלוהיהם, שהרי אין זה אלוהו שאינו מחזיקו לאלוה כלל, וכן ישמעאלים¹⁰ שאינם עובדים עבודה זרה אינם יכולים לבטלה.

אבל ישראל אינו יכול לבטל ע"ז של גוי, דהא פסילי אלהיהם כתיב משמע שהם עצמו פסלו אלהיהם מהיות עוד אלוה להם ולא שפסלו ישראל.

וכל שכן שאין ישראל¹¹ יכול לבטל ע"ז של ישראל¹², דע"ז של ישראל אינה בטלה עולמית כמו שכתבנו לא ע"י ישראל ולא על ידי גוי. ואפילו אם יש לגוי שותפות בה עמו אין ביטול הגוי מועיל לחלקו של ישראל, דישראל על דעת עצמו עובד לע"ז¹³, ואין נכרי יכול לבטל חלק הישראל.

ע"ז של גוי לאחר¹⁴ שבאה ליד ישראל, מכי אגבה קני' ונעשה ע"ז של ישראל דאין לה ביטול והיינו כשבאה ליד ישראל הגביה כדי לקנותה אבל אם הגביה ישראל ע"מ שלא לזכות בה יש לה בטול.

ב. כיצד מבטלה קטע ראש אונה ראש חוטמה ראש אצבעה פחסה אף על פי שלא חיסרה ביטלה

דע"ז של עכו"ם נאסרה מיד אבל באמת ז"א דהמור כתב זה רק לענין ניסוך יין דתפסינן הך קולא וחשבינן להו בזה כאלו אינם יודעים בטוב ע"ז אבל לענין לעלות מחומרא זו דאינו יכול לבטל ע"ז לא חשבינן להו כאלו אינם יודעים בטוב ע"ז גם בזה"ז.

¹⁰ רמ"א שם

¹¹ אפילו מומר. עיין תפארת למשה

¹² ע"י בשער המלך פרק ח' מהלכ' לולב מה שהאריך בזה בשיטות הרא"מ דע"ז של עכו"ם שקנה ישראל כיון דלא עבדה ישראל יש לה ביטול מן התורה מיהת. ועיין בשו"ת מהר"י הכהן חלק א' חיו"ד סי' כ"ב באמצע התשו' שנשאל בע"ז שעשאו נכרי בשליחות של ישראל ובדמי ישראל אם דינה כדיון ע"ז של ישראל שאין לה ביטול ואם אסורה מיד או עד שתעבד כדיון ע"ז של ישראל וכ' דהדבר פשוט הוא דהויא ע"ז של ישראל כיון שעשאה בשליחות של ישראל והוא של הישראל בודאי דינו ככל ע"ז של ישראל

¹³ לבוש וט"ז ב

¹⁴ כנה"ג בהגהות המור לעיל סי' קל"ט אות י"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר לעיל דף מב: ע"ז שהיתה¹⁵ של צורה וקטע ראש אונה או ראש חוטמה או ראש אצבעה וכיוצא בו מקום שנחשב לה גנאי ולמום¹⁶, או שמיעכה בפניה אפילו לא חסרה, בטלה שזה מגנה אותה.

ג. רק בפניה השתין בפניה גדרה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה

עוד התבאר שם מיעכה שלא בפניה ולא חסרה, או שרקק או השתין בפניה או גדרה וזרק בה צואה, לא בטלה¹⁷, כיון שלא עשה מעשה בגופה¹⁸.

ויש אומרים¹⁹ דאפילו בטלה באמירה בעלמא הוי ביטול, אולם²⁰ לא אמרינן דבאמירה הוי ביטול אלא אם הוציאה מרשותו ולא נשארת עוד הע"ז ברשותו, אבל אם נשארה ברשותו לא מהני מה שבטלה באמירה, ולא עדיף מרקק לפני' והשתין לפני' דאמרינן דהוא רק לפי שעה ואח"כ הדר פלח לה.

¹⁵ שו"ע ונו"כ קמו ז

¹⁶ עי' בבלי לעיל סי' קמ"א ס"ק ט' שכ' דבצורות גדולות ושלמות בעינן שיפחת באופן שיהא ניכר שביטלה באשר שהם גדולות ולא דמי לטבעת של ח"י דאמר סמו עינו דדין שהוא דבר קטן משא"כ בדבר גדול צריך לפחות החוטם כולו שהוא ניכר עכ"ד ועי' בשו"ת חתם סופר חלק ששי סי' ו' שנשאל אודות טס של כסף כלי קדש שבולטת בו צורת משה ואהרן והרב השואל הביא דברי הבל"י הנזכר דמה"ט לא מהני בטס הזה בפחות מעט מהחוטם רק שצריך לפחות כל החוטם והוא ז"ל השיב שדברי הבל"י אין להם מקור בגמ' ואדרבה בגמ' משמע דאין חילוק ע"כ אין לחוש לדבריו בזה ופשוט דמהני בקוטע ראש און או ראש חוטמו וסיים כך ה"י נ"ל בפשיטות וכן ראיתי מעשה מרבתי וצ"ל וכן נהגתי בכמה צורות שעל כלים שיש לי בתוך בית

¹⁷ גמרא יליף מקרא והיה כי ירעב וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה ואל ארץ יביט אף על פי שמתחלה מבזה אליל שלו אח"כ חוזר ומביט אליה

¹⁸ עי' בשו"ת אהל משה סי' ל"ה מה שהאריך בדיון זה וכ' וז"ל אבל לדעתי נראה דכל זה שכ' במתני' שם דרק בפני' או שהשתין בפני' אין זה ביטול והו דוקא באם ידעינן שמה שרק בפני' או שהשתין בפני' ה"י מחמת כעס אבל אם ידעינן שרק בפני' או שהשתין בפני' שלא מחמת כעס ודאי בטילה האליל בזה ומותר לישראל ליהנות ממנה וכו'

¹⁹ יעוין בס' יד הקטנה על המצות חלק ב' פרק ה' מהלכ' עכו"ם ס"ק קי"ד שעמד בדברי הרמ"א בזה וכ' דאין סברה לומר די"א של הרמ"א חולקים ע"ד המחבר כי הבבא שהביא המחבר הוא משנה שלימה וגמרא ערוכה בלי שום חולק כלל והביאה כל גדולי הפוסקים ודעת הי"א אלו הוא המרדכי ואין סברה שהמרדכי יחלוק על משנה וגמ' מפורשת אלא שהמרדכי ס"ל דדוקא ברקק לפני' והשתין לפני' אינה בטלה משום שהיא בדרך כעס ואמרינן דלפי שעתא הוא דרתח עלה והדר מפיס לה משא"כ באמירה (היינו גם במחשבה דאמירה לבד בלי מחשבה לא מהני) בפיו שהוא יותר עדיף אמרינן שביטלה לגמרי עיין שם באריכות.

²⁰ בס' יד הקטנה שם והביא כמה ראיות לזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מיהו אם בטלה באונס באמירה²¹ אינה מבוטלת, עד שיעשה בה מעשה בגופה.

ד. מכרה או משכנה ... לא ביטל ... ח"א מחלוקת בצורף עובד כוכבים אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל וחד אמר בצורף ישראל מחלוקת

מכרה אפילו²² לצורף ישראל לא בטלה²³, שתולה ואומר הישראל יחזור וימכרנה ביוקר לצורך עבודה זרה, וכל שכן משכנה שלא בטלה, שדעתו עליה לפדותה, ואין צריך לומר²⁴ אם מכרה לצורף גוי או לישראל אחר שאינו צורף שלא בטל מן הטעם הזה. ויש מתירין²⁵ במכרה²⁶ לצורף ישראל, שודאי מתייאש ממנה ויאמר שהצורף יתיבה לעשות ממנה כלי אחר ואין לך ביטול גדול מזה, ויש מתירין אפילו אם משכנו והוא בידו והגיע הזמן ולא פדאו²⁷.

²¹ ול"ד למכרה או משכנה דבסמוך דהתם זוזי אנסוהו ב"ח ופסק כן, ובד"מ כתב דשאני התם דלא ידעינן בודאי שבטלו אבל כשבטלו אפילו באמירה בעלמא מהני כדברי המרדכי עד כאן ר"ל דהכא מיירי שאומר שרוצה לבטל לקטוע אונה או חוטמה וכה"ג אבל התם אינו מבטלו וגם סובר שהקונה לא יבטל ודלא כב"י. ש"ך שם ח

²² שו"ע ונו"כ שם ח

²³ נראה דהיינו דוקא אם אין דעתו להתנייר, אבל אם דעתו להתנייר הוי ביטול. חכמת שלמה שם
²⁴ ולא אמרינן אדרבה איפכא מסתברא דלצורף ישראל לא בטלה משום שחושב הנוי אף כשישכרנה לא איכפת לה בו, שאין הישראל יודע מה היא, והיא בכחה עתה ככחה אז ואינה בטלה, אבל לצורף גוי נימא הוא תלה דעתו באותו צורף וחושב הרי הוא יודע מה היא כמוני ואם ישכרנה ודאי אין בה ממשות ובטלה. וכן גבי ישראל אחר לא אמרינן אדרבה היא בטלה יותר, מפני שכשמוכר לצורף ישראל הוא חושב הצורף יתקננה ויפנה ומכרה עם כלים חדשים לגוים, לכך לא בטלה. אבל לישראל אחר דליכא למימר הכי, שאין דרכו למכור כלים חדשים, ובודאי ישכרנה לפיכך בטלה, דלא אמרינן הכי דסברות רחוקות הן אלו
²⁵ בפלוגתא דבגמ' חד אמר בצורף עובד כוכבים מחלוקת אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל וחד אמר בצורף ישראל מחלוקת ופסק השור לחומרא אפילו בצורף ישראל כחכמים דלא בטיל ורמב"ם פסק כלישנא קמא לקולא בצורף ישראל.

²⁶ לשון הלבוש.

²⁷ עיין ט"ז ח שדייק בדברי המחבר שהתיר אפילו במשכנה עם הרהנה אצלו וכתב לסיכום בכסף משנה כתב הרב בפשיטות להסכים עם הר"ן וכך הם דבריו פה בשלחן ערוך ויש מתירין דהיינו אפילו במשכנו דהיינו שהרהינו אצלו והגיע הזמן ולא פדאו ודבר זה היה לו להרב לכתוב כאן בשלחן ערוך ולבאר באיזה משכון מתירין דהיינו בהרהינו ולא פדאו בזמנו וכ"כ בש"ך י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומשמישי²⁸ עבודה זרה, יש אומרים²⁹ דלא חמירי כל כך, לפיכך אם משכנן³⁰ או מכרן תלינן לקולא ולומר ודאי בטלן כשמשכנן או מכרן.

ה. הלוקח גרוטאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן מעות משך יוליך לים המלח

ע"ז של גוי לאחר³¹ שבאה ליד ישראל, מכי אנבה קני' ונעשה ע"ז של ישראל דאין לה ביטול והיינו כשבאה ליד ישראל הגביה כדי לקנותה אבל אם הגביה ישראל ע"מ שלא לזכות בה יש לה בטול.

לפיכך הלוקח גרוטאות³², פירוש שבירי כסף, מן הגוי ומצא בהם ע"ז, אם לא משך אף על פי שנתן המעות יחזירם לו שעדיין לא קנוי לו, שאין ישראל קונה מן הגוי במעות אלא במשיכה³³.

אולם אפילו אם משך כל זמן שלא נתן מעות יכול גם כן להחזירם לו, אף על פי שמשיכה קונה לישראל מן הגוי³⁴, מכל מקום הוי משיכה במעות דלאו אדעתא דע"ז משך³⁵, וחוזר המקח.

אבל אם נתן מעות ומשך או להיפך³⁶ הרי זה קניין גמור, ואם יחזירנה ויטול מיחזי כמוכר ע"ז לגוי, לפיכך צריך לקיים מקחו ואף על פי שהוא מקח טעות

²⁸ ע"י בשו"ת אמרי אש חיו"ד סי' נ"ד שעמד על המחקר אם דוקא במשמישי ע"ז הכריע הרמ"א דמהני מכירה או אם אפי' גם בנויו ודעת כמה פוסקים דדוקא במשמישין מהני מכירה ולא בנויו וכ' דנראה שהרמ"א לא הכריע להקל רק במשמישין דוקא עיין שם לדרכו.
²⁹ רמ"א שם.

³⁰ האי משכנן הוא בהרהינו אצלו לזמן ולא פדאו כמו לעיל אבל משכנן סתם לא מהני לבטל. מ"ז ט לשיטתו לעיל.

³¹ כנה"ג בהגהות הטור לעיל סי' קל"ט אות י"ט

³² שו"ע ונו"כ קמו ג

³³ ולא אמרינן דמחזי כובין אליל דהכל יודעים שלא נקנו לו כיון שלא משך. ש"ך ב

³⁴ שפסק הדמים דבכה"ג משיכה קונה. ש"ך שם ג

³⁵ שלא ידע שהי' בהן אליל. ש"ך שם ג

³⁶ ש"ך ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לא יחזירנה, ואסורה בהנאה ואין להם ביטול עולמית אלא יוליכם לים המלח³⁷.

ו. לזה עליה או שנפלה עליה מפולת או שגנבוה ליסטיין או שהניחיה הבעלים והלכו למדינת הים ... אינה בטיילה

נפלה עליה³⁸ מפולת אף על גב שלא פינהו ממנה, וכן גנבוה לסטים ולא תבעוהו מהם, לא אמרינן משום דבטלה הוא, אלא אמרינן דעתו עדיין לפנות מעסקיו ותובעה מן הלסטים ואסורה.

דף נג:

ז. ישראל שזקף לבינה להשתחות לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה

כבר התבאר לעיל דף מז. ישראל³⁹ שזקף לבינה להשתחות לה ולא השתחוה לה, ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה בהנאה⁴⁰ שזקיפתה מעשה, וכן אם זקף ביצה⁴¹ ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה, ואף אפרוח היוצא ממנה אסור בהנאה⁴².

³⁷ ב' בס' קהל יאודה ואם ידע הגוי אח"כ שמכר ע"ז ונמלה והחזיר לו דמי' או יהב חלופי' גריטה אחרת לא נתבאר אם צריך להוליכה לים המלח וציין לדברי המשל"מ פרק ז' מהלכ' ע"ז הלכה ט'.

³⁸ שו"ע ונו"כ קמו ט

³⁹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ח הלכה ג, רמ"א קלט א

⁴⁰ ואין לה ביטול אבל זקף עובד כוכבים לבינה אחרת משל ישראל והשתחוה לה אינה נאסרת דשמא לא ניהא ליה אלא בזו שזקף עכ"ל הג"א שם ומביאו ד"מ וכ"כ התוס' פרק ר"י (דף נ"ג ע"ב) ואין לה ביטול אבל זקף עובד כוכבים לבינה אחרת משל ישראל והשתחוה לה אינה נאסרת דשמא לא ניהא ליה אלא בזו שזקף עכ"ל הג"א שם ומביאו ד"מ וכ"כ התוס' פרק ר"י (דף נ"ג ע"ב). ש"ך שם א

⁴¹ ז"ל הרמב"ם ובש"ך שם כתב ובש"ס פ' כל הצלמים (דף מ"ו) מבעיא לבינא דלא מינכר זקיפתה וסלקא בתיקו ולחומרא ונראה שט"ס נפל וצ"ל יצה דלא מיינכר זקיפתא וכ"כ בבאר היטב כאן ב בש"ס מבעיא בביצה דלא מינכר זקיפתה וסלקא בתיקו ולחומרא אולם ע"י בס' מקור מים חיים שהעיר מדברי הש"ך סוף ס"ק א' שנראה מדבריו דכמו דאבעיא לן בש"ס שם בביצה משום דלא מינכר זקיפתה כן שייך לומר גם בזקף לבינה קמנה דלא מינכר זקיפתה כמו בביצה עיין שם

⁴² ע"י בס' פרשת הכסף על הרמב"ם פרק ח' מה"ל ע"ז (דף ע"א ע"א) שנסתפק במי שזקף ביצה ובא עכו"ם והשתחוה לה דנאסרה מספק אבעיא לחומרא מה הדין אם הוציא אפרוח מאותו ביצה אם אותה האפרוח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ח. עבודת כוכבים שהניחיה עובדיה בשעת שלום מותרת בשעת מלחמה אסורה

הניחיה עובדיה והלכו להם⁴³, בשעת שלום מותרת דהואיל ויצאו לדעת ולא נטלוה ודאי בטלוה ואמרו שאין בה ממשות ולכך הניחיה.

בשעת מלחמה אסורה, שעל כרחם הניחיה ולא בטלוה, והוא שאינם יכולים לחזור לה, אבל אם היו יכולין לחזור לה ולא חזרו ודאי בטלוה ומותרת⁴⁴.

ט. אין עובדים... דזילא ביה מלתא למפלח לשברים

כבר התבאר לעיל דף מא. שהמוצא שברי⁴⁵ צלמים של כפרים⁴⁶ מושלכים בארץ במקום הפקר, או שמצאן בתוך שברי נחשת, או אפילו שברי ע"ז עצמה שראינו שעבדוה כשהיתה שלימה⁴⁷, אפ"ה מותרים, שכיון שנשברה⁴⁸ שוב אין עובדין אותה, ואמרינן הגוי רתח עליה וברצונו שברה ובודאי

מותרת בהנאה וכן אם זקף פרי א' והשתחוה לה עכו"ם ונטעה בארץ ויצא ממנה אילן אם מותר בהנאה או לאו ועיי"ש במה שהאריך בזה בכמה דפין ובסוף דבריו הביא מדברי הירושלמי במס' ערלה ובע"ז שהוא פלוגתא דאמוראי בביצת ע"ז שיצא ממנה אפרוח ולדינא יש להורות כהמ"ד שאוסר האפרוח בהנאה וכן לענין האילן לאסור כל הגדילין היוצאים מפרי של ע"ז עיינן שם

⁴³ שו"ע ונו"כ שם י

⁴⁴ ולא דמי לנפלה עליה מפולת ולגנבוה לסטים דאסרינן לה דשמא לא בטלוה, היינו משום דהתם אמרי הא מנה תחת המפולת מי יקחנה כשיהיה לנו פנאי נפנה ונקחנה, ובגנבוה לסטים אמרי אותו שנגבה לא גנבה אלא שחושק בה או לעובדה או למוכרה ביוקר והרי היא בכבודה ומה לנו להדר אחריה, אבל הכא היה להם לחשוש שמא יבזזה ומדלא מהדרי אחריה בטלוה ומותרת.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁶ דבשל כרכים אפילו שלמים מותרים כדלעיל, בס' קהל יאודה מוב"א בדרכ"ת יב

⁴⁷ לבוש עיינן מ"ז ג

⁴⁸ במ"ז ד כתב כפירש"י דנשתברה מאליה לא שכיחא ואזלינן בתר רובא דעובד כוכבים שברה, אך בסימן קמו איירי שראה שנשברה מאליה ולכך שבריה אסורים שברי לא ביטלם הגוי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

בטלה⁴⁹. וי"א⁵⁰ דכל שברי אלילים אסורים אפילו אינם עומדים על בסיסם⁵¹ אבל שברי צלמים מותרים דאיכא ספק ספיקא ספק נעבדו או לא ואת"ל נעבדו שמא בטלום העובדי כוכבים. ובע"ז דליכא למיחוש בה לנשברה מאלי' כגון של כסף וזהב ומתכות לכ"ע שריא דמוכחא מלתא דגוי רתח עלי' והשליכה ע"פ חוצות⁵².

אבל אם מצא תבנית יד או רגל והוא עומד על בסיסו, כלומר שיש להם בית מושב רחב שיושבים עליו לברם⁵³, הרי זה אסור בהנאה, שבזה ניכר שתחלתו נעשה כך לעובדו ואין זה שבר ולא נתבטל, שכן דרכן לפעמים לעבוד ולהשתחות ליד או לרגל בפני עצמו.

י. בימוס שנפגם מותר מזבח שנפגם אסור עד שינתץ רובו בימוס אבן אחת מזבח אבנים הרבה

מזבח של ע"ז שנפגם⁵⁴ עדיין הוא אסור עד שינתץ רובו, דעדיין שם מזבח עליו כל זמן שלא ינתץ רובו, דכתיב (ישעיה כז פסוק ט) בְּשׁוּמוֹ פֶּלֶא אֲבִי מִזְבֵּחַ פְּאֲבֵי גֵר מְנַפְצוֹת לֹא יִקְמוּ אֲשֶׁרִים וְחִמְנִים, אימתי אשרים וחמנים לא יקומו, כשכל אבני מזבח יהיו מנופצות כאבני גיר, ורובו ככולו. ואם לאו שלא ינופצו כולם או רובם יקומו כלומר ואינם בטלים.

⁴⁹ ונשברה מאליה לא חיישינן, דמסתמא עבודה זרה אינה משתברה מאליה דהגוי מנטר לה. לבוש ש"ך ז ובאר הגולה ד וזהו דעת המחבר בהרי"ף והרא"ש והטור

⁵⁰ דעת הרמב"ם וכן דעת התוס' והר"ן ותימה על המחבר שהוא עצמו העתיק בסי' קמ"ו סעיף י"א לשון הרמב"ם לפיכך המוצא שברי אלילים הרי אלו אסורים בהנאה שמא לא בטלום העובדי כוכבים עכ"ל וכאן כתב דאפי' מוצא שברי אלילים מותרים וכן יש לתמוה על העמ"ז וצ"ע. ש"ך ז. ועי' בס' משנת חכמים (מהגאון מו"מ שו"מ) דף ק"א ע"ב מ"ש בזה וכו' לתרץ דמה דנקיט בש"ע כאן בלשון מושלכים ומיירי במקום הפקר שרבים מצויים להכי מותר במוציא שברי ע"ז דתו מייאש וכו' משא"כ בסי' קמ"ו דמיירי הש"ע דנאבד במקום שאין רבים מצויים עיין שם ועי' בס' תפארת למשה שכ' לתרץ דלהלן סי' קמ"ו מיירי שידוע שנשברה מעצמה אלא שאינו יודע אם בטלה ולכך אסורה מספק אבל הכא מיירי שאינו יודע אם נשברה מעצמו או ע"י נכרי עיין שם ועי' בס' מקור מים חיים שהאריך בזה והביא גם דברי הרב תפל"מ הנזכר ומדחה דבריו ועי"ש במ"ש עוד בזה וסיים בצ"ע:

⁵¹ דחיישינן שמא לא בטלום העובדי כוכבי'

⁵² קבל יאודה מובא בדרכ"ת יג

⁵³ לבוש וט"ז ד

⁵⁴ שו"ע ונו"כ קמו ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל בימוס מיד שנפגם⁵⁵ נפסל ומותר, והוא שינתין או יפגם על ידי גוי, אבל ניתין או נפגם מאליה לא הותר בכך, שהרי כבר התבאר לעיל דף מא: שע"ז שנשתברה מאליה אינה בטילה⁵⁶. ואיזהו בימוס ואיזהו מזבח, בימוס אבן אחד, מזבח אבנים הרבה.

⁵⁵ ע"י בס' מקור מים חיים שהתפלג בזה דמדברי הש"ע משמע דבימוס שנפגם אפי' בכ"ש מותר וכן משמע מכל הפוסקים ומדברי התוספתא מבואר דבימוס בעינן שיפגום רובו דוקא ולא דבר קל הוא לדחות דברי תוספתא מהלכה בדבר שאינו מוכרח כ"כ בגמ' דילן להיפוך והניח בצ"ע עיין שם. דרכ"ת שם לט'
⁵⁶ ש"ך שם יב ועיין ביאור הגר"א שהקשה וצ"ע דהא אמרינן שם גבי בימוס אפילו למ"ד עובדין לשברים ה"מ עבודת כוכבים דכיון דפלחה זילא ביה מילת' לבטולה אבל הני שקלי להאי ומייתו בימוס אחרינא, וא"כ ה"ה בנשתברה מאליה, מייתי אחרינא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

